

(19. 4.)

VOORLOOPIG VERSLAG NAAR AANLEIDING VAN HET
TWEDE AFDEELINGSONDERZOEK.

De Commissie van rapporteurs heeft in dit verslag geene melding gemaakt van opmerkingen, die reeds in het Voorloopig Verslag werden opgenomen.

Een aantal leden verklaarden zich in beginsel tegen verhooging van de grondbelasting. Voor den onroerenden eigendom betalen de eigenaars reeds in de inkomsten-, vermogens- en verdedigingsbelastingen en er is geen enkele reden van eigenaars van onroerend goed eene extra-belasting te heffen. Voorts werd door deze leden en ook door anderen aangevoerd, dat elke verhooging der grondbelasting de waarde van het onroerend goed vermindert met het gekapitaliseerd bedrag der verhooging en eene heffing in eens is, welke enkel de tegenwoordige eigenaars treft en te onbillijker is, omdat geene rekening wordt gehouden met de op den grond gevestigde hypotheek. Verhooging is in het bijzonder drukkend voor de kleine grondeigenaars en zal, voor zoover zij het ongebouwd betreft, werken als eene speciale belasting op den boerenstand. Uit de in 1912 door het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel uitgegeven statistiek van het grondgebruik in Nederland blijkt, dat in sommige streken niet minder dan 80 pct. van den grond aan boeren toebehoort. Gelijk reeds in het Voorloopig Verslag over dit wetsontwerp is betoogd, zal de verhooging zulke landbouwers in groote ongelegenheid brengen, ook omdat zij tot opzegging van hypotheek zullen leiden en kleine eigenaars, wie zulks treft, bezwaarlijk een nieuwen crediteur zullen kunnen vinden. Terwijl in 1909 57 millioen aan hypotheek op landelijke eigendommen uitstonden, beliep dit bedrag in 1918 109 millioen. Men wees er verder op, dat volgens de Memorie van Antwoord betreffende dit wetsontwerp de amortisatiethorie alleen juist is, zolang het roerend vermogen niet in verhouding tot het onroerend belast is. De Regeering deed hierbij een beroep op de voorgestelde effectenbelasting. Dit voorstel is echter door den tegenwoordigen Minister van Financiën ingetrokken en dat beroep gaat dus niet meer op. Eenige leden hadden daarom verwacht, dat de Minister ook dit ontwerp zou hebben ingetrokken.

Vele leden achtten het oogenblik zeer weinig geschikt voor verhoging der belasting. Sedert de indiening van het wetsontwerp zijn de grondprijzen sterk gestegen. Wordt de belasting geheven naar de verkoopwaarde op 1 Januari 1921, dan zal zij naar zeer hooge grondprijzen worden geheven. Eene crisis in land- en tuinbouw schijnt, voor zoover zij er niet reeds is, thans snel te naderen. Daling van grondprijzen is naar alle waarschijnlijkheid te verwachten en het gaat naar de meening dezer leden niet aan in deze omstandigheden tot verhoging der belasting over te gaan. Sommigen waren verder van meening, dat in de tegenwoordige omstandigheden eene juiste schatting noch van de verkoopwaarde, noch van de opbrengst van onroerend goed mogelijk is.

Vrij algemeen was men van gevoelen, dat de reden, waarom wijziging der wet op de grondbelasting niet mag uitblijven, hierin is gelegen, dat zij zoo ongelijkmatig werkt. Vele grondeigenaars worden veel te laag aangeslagen, omdat de belast-

bare opbrengst veel te laag te boek staat, vooral wat betreft de nieuwe gronden. Sommige leden meenden dat indien men de wijziging der wet tot de ook door de Regeering beoogde verzekering van gelijkmatigheid van aanslag beperkt, hiervan zoodanige stijging van de opbrengst het gevolg zal zijn, dat verhoging van de belasting achterwege kan blijven.

Verscheidene andere leden achtten de voorgestelde verhoging met het oog op de stijging van de waarde van den grond volkomen gerechtvaardigd. Eene landbouwcrisis zou huns inziens die prijzen niet zoo zeer doen dalen, dat zij niet 15 pct. boven het peil van vóór den oorlog zouden blijven, zooals de vorige Minister van Financiën meende te mogen aannemen. Voorts werd door sommigen aangevoerd, dat de gemeenschap recht heeft op een deel van de opbrengst van den grond.

Eenige dezer leden waren echter bereid er toe mede te werken, dat de verhoging voor kleine bezitters eerst over enkele jaren zou ingaan.

Een lid betoogde, dat de grond aan allen toebehoort en dat alleen de opbrengst van den grond toekomt aan dengene, die door zijn arbeid veroorzaakt, dat de grond vruchten afwerpt. De grondeigendom heeft enkel zijne rechtvaardiging in het feit, dat daardoor de prikkel van het eigenbelang dienstbaar wordt aan het vruchtbaar maken van den grond. De waarde van den grond neemt voortdurend toe door de werkzaamheid der gemeenschap. Tal van Regeeringsmaatregelen hebben tot vermeerdering der waarde geleid. Matige verhoging zal slechts een deel van het op die wijze door alle grondeigenaars verkregen voordeel ontnemen. Deze beschouwing had enkel betrekking op de ongebouwde eigendommen. Voor de gebouwde had de Staat naar de meening van dit lid niets gedaan. De voorgestelde verhoging van de belasting op het ongebouwd achtte dit lid echter niet gerechtvaardigd, omdat het hier geldt vermeerdering van waarde, welke niet het gevolg is van Regeeringsmaatregelen, maar van de oorlogsomstandigheden. Waar bovendien daling van waarde te verwachten is en de waardevermeerdering slechts tijdelijk is, is verhoging der belasting niet wenschelijk.

Dit betoog gaf aanleiding tot de opmerking, dat de verhoging van de waarde van ongebouwde eigendommen vaak het gevolg is niet van Regeeringsmaatregelen, maar van handelingen van de eigenaars. Als voorbeeld werd gewezen op de droogmaking van den Zuidplaspolder. De gemeenschap heeft in de kosten hiervan in het geheel niet bijgedragen.

Verscheidene leden gaven aan heffing naar de opbrengst boven heffing naar de verkoopwaarde de voorkeur. Men wees er op, dat de woningnood velen noopt huizen aan te koop tegen een bedrag, dat 1½ of 2 maal hooger is dan de werkelijke waarde. Heffing naar de verkoopwaarde zou in zulke gevallen niet treffen hen, die van de vermeerdering der verkoopwaarde hebben geprofiteerd, maar de ongelukkigen, die zich genoopt zagen tegen hoogen prijs te koop.

Enkele leden zouden bij de Memorie van Antwoord gaarne zien overgelegd eene statistiek van aflossingen van hypotheek op ongebouwde eigendommen sedert het begin van den oorlog.

Ook werd van verschillende zijden de wensch geuit, dat aan die Memorie een nader gewijzigd wetsontwerp zou worden toegevoegd. Het is thans bijzonder lastig het wetsontwerp te raadplegen.

§ 2. Met het stelsel van eigen aangifte, vervat in de jongste nota van wijziging, konden verscheidene leden zich niet vereenigen.

In de eerste plaats werd aangevoerd, dat het in vele gevallen voor de eigenaars niet mogelijk zal zijn de verkoopwaarde op 1 Januari 1921 aan te geven. Voorshands bestaat er omtrent die waarde groote onzekerheid; zij wisselt voortdurend in sterke mate en het zou derhalve onjuist zijn de belasting te heffen naar de waarde, die een eigendom op 1 Januari 1921 geacht wordt te bezitten. Waar schatting door den eigenaar vaak onmogelijk zal zijn, gaat het ook niet aan, aan eigenaars, die geene voorloopige aangifte doen, eene boete van 10 pct. op te leggen, en navordering te doen plaats hebben wegens

Regeling der grondbelasting.

te laag geachte aangiften. Men zou hierdoor de eigenaars nopen de waarde op een zeer hoog bedrag te stellen. Als iemand, die de waarde van zijn huis voor een te hoog bedrag heeft aangegeven, zich genoopt ziet dat huis te verkoopen, zal de verkoopprijs door de hooge aangifte gedrukt worden.

In 1935 of bij de herziening, bedoeld in art. 48, zal de aanslag naar eigen aangifte vervangen worden door aanslag naar ambtelijke taxatie. Dit is eene vermenging van twee stelsels. Het is verder niet duidelijk, hoe na jaren bepaald zal kunnen worden, hoeveel de waarde op 1 Januari 1921 bedroeg. Vóór de herziening kan het goed in andere handen zijn overgegaan. De nieuwe eigenaar zal verplicht zijn de nagevorderde belasting te betalen, ofschoon hij aan de onjuist geachte aangifte part noch deel heeft gehad. De Minister stelt zich voor, dat, rust op het goed een voorloopige aanslag, partijen, die dat goed krachtens verkoop of boedelscheiding verkrijgen, zich door eene bepaling in de akte tegen schade zullen dekken. Men meende, dat hiervan niet veel komen zal en dat in vele gevallen de nagevorderde belasting onverhaalbaar zal blijken. Gelijkmatigheid van aanslag zal naar de meening van eenigen bij de herziening niet verkregen worden, gelijk huns inziens blijkt uit het feit, dat voor de vermogensbelasting de eene inspecteur geneigd is met de aangifte van den belastingschuldige genoegen te nemen, maar de andere veel gestrenger te werk gaat.

De Minister acht het een niet gering voordeel, dat door zijn stelsel van voorloopige eigen aangiften de heffing der verhoogde belasting eenige jaren eerder zal kunnen aanvangen dan wanneer zij naar ambtelijke schattingen zou geschieden. Dit is natuurlijk niet te ontkennen, maar men heeft hier niet enkel met het belang van den fiscus te doen, maar ook met dat der belastingschuldigen en dezen zullen door de toepassing van dit nieuwe stelsel op zeer onbillijke wijze benadeeld worden.

Vele andere leden achtten invoering van het stelsel van eigen aangifte alleszins gewenscht. Dit kan weinig bezwaar opleveren, nu van de meeste eigendommen de verkoopwaarde reeds moet worden opgegeven voor de vermogensbelasting en de verdedigingsbelasting *Ib*. Men achtte het met den Minister een groot voordeel, dat de voorgestelde regeling het mogelijk zal maken de verhoogde belasting spoediger te heffen dan naar het oorspronkelijke wetsontwerp het geval zou zijn. Dat de belangen der belastingschuldigen door de voorgestelde regeling geschaad zouden worden, zag men niet in.

Verscheidene leden meenden intusschen, dat voorloopige aangiften onnoodig zijn en dat ten deze het voor de vermogensbelasting en de verdedigingsbelasting *Ib* bestaande stelsel van jaarlijksche aangifte der verkoopwaarde met controle van de administratie geheel gevolgd behoort te worden. Hiervan zal in de eerste plaats het gevolg zijn, dat de belasting gelijken tred houdt met de grondprijzen en herziening onnoodig wordt. Ook naar de meening dezer leden is het niet wel mogelijk na jaren te bepalen hoe groot de verkoopwaarde op 1 Januari 1921 was. In de tweede plaats zal aan den grond voor de verschillende belastingen, welke ook de grondeigendommen betreffen, eene zelfde waarde worden toegekend. In de derde plaats zal op deze wijze eene zeer gewenschte vereenvoudiging worden verkregen. In deze richting wordt in het wetsontwerp reeds iets gedaan door de vervanging van de perceelsgewijze schatting door schatting per eigendom. Ook deze laatste wijze van schatting met de daaraan verbonden periodieke herziening is, naar men meende, echter veel te kostbaar naar verhouding tot de daarmede verkregen resultaten. Voorts zal de vraag, of het beter is de bemoeiing met de grondbelasting op te dragen aan controleurs van de grondbelasting of aan kadastrale ambtenaren zijn opgelost. Hetzij juist moge zijn de door ambtenaren van het kadaster gemaakte schatting, dat de verhooging van de opbrengst van de grondbelasting wordt tenietgedaan door de kosten van den bijhoudingsdienst van den kadastralen belastinggrondslag der gebouwde eigendommen, hetzij juist is,

dat van de verhoogde opbrengst van 12 miljoen over 10 jaar vóór den oorlog slechts de helft voor die kosten moet worden afgetrokken, zooals van controleurszijde wordt te verstaan gegeven, in elk geval zijn de perceptiekosten thans veel te hoog. Worden de belastingschuldigen verplicht jaarlijks de verkoopwaarde hunner eigendommen op te geven, dan is nauwkeurige actie der controleurs niet meer noodig. Een verder voordeel van de aangegeven regeling is, dat het kadaster, ontlast van de bemoeiing met de grondbelasting, beter dienstbaar kan worden gemaakt voor alles, wat den eigendom en de zakelijke lasten betreft.

Verder bestond er bij deze leden bezwaar om, waar het hier schattingen betreft, bij een verschil van 5 percent navordering toe te passen en bij een verschil van 10 percent eene verhoogde navordering. Op deze wijze zou men den eigendomsovergang van onroerend goed zeer bezwaarlijk maken. Men koopt een onroerend goed niet licht, tenzij tegen veel minder dan de waarde, indien na eenige jaren eene navordering over die jaren kan plaats hebben. Dit bezwaar vervalt bij jaarlijksche aangifte der verkoopwaarde. Bij een verschil van 20 percent ware dan eene flinke verhoogde navordering in te voeren, die echter bij voorbeeld na 1 of 2 jaren zou moeten verjaren. Deze navordering ware alleen toe te passen, indien de eigen aangifte te kwader trouw is geschied, zooals thans geschiedt bij de heffing der vermogensbelasting. Enkeligen meenden, dat de schatting der verkoopwaarde door de kadastrale ambtenaren behoort te geschieden.

Enige leden vroegen, waarom, indien tot het stelsel van eigen aangifte wordt overgegaan, niet tot grondslag zou worden genomen de zuivere opbrengst over het vorige jaar. Voor de inkomstenbelastingen van het Rijk en de gemeente moeten de eigenaars die opbrengst toch nagaan. Het ware eenvoudig die berekening ook te gebruiken voor de heffing der grondbelasting.

Enige leden verklaarden met het stelsel van eigen aangifte als tijdelijken maatregel te kunnen medegaan, omdat het daardoor mogelijk zal zijn de verhooging der belasting eerder in werking te doen treden, maar dat stelsel als blijvend maatregel niet te kunnen goedkeuren, omdat de vaststelling van de verkoopwaarde dan te zeer aan de belastingschuldigen zou worden overgelaten.

Door enkelen werd de wensch geuit, dat bouwgrond, die voor een landbouwbedrijf gebezigd wordt, zal kunnen worden aangegeven naar de waarde, die de grond voor gebruik voor den landbouw heeft. Bij verkoop als bouwgrond zou dan navordering kunnen plaats hebben.

Art. 4. De schrapping van het woord „naburige” uit het tweede lid ontmoette bedenking. Aangevoerd werd, dat het hier juist op plaatselijke schatting aankomt.

Art. 8. Eenige leden achtten voor eene juiste en gelijkmatige schatting der verkoopwaarde instelling van uit deskundigen bestaande commissies gewenscht.

Betwijfeld werd of het mogelijk zal zijn de belastbare waarde reeds voor den aanslag in het jaar 1922 te doen dienen.

Art. 21. Enkele leden kwamen op tegen het vervallen van de vrijstellingen bedoeld in de artt. 52—54 der bestaande wet. Dat deze ontheffingen haren grond vonden in het ontbreken of noemenswaard verminderd zijn van de belastbare opbrengst, gelijk in de Memorie van Toelichting wordt beweerd, is niet geheel juist. Bij het leegstaan van een huis behoeft de waarde daarvan niet te zijn verminderd. Bij vernieling van een gebouw door eene onvoorziene ramp zal volgens het wetsontwerp herschatting plaats vinden, maar de verlaging der schatting zal eerst voor het volgende jaar tot verlaging van den aanslag leiden. Dat, gelijk in de Memorie van Toelichting wordt beweerd, wegens die herschatting ontheffing over het loopende jaar niet noodig zou zijn, is dus niet juist. Wanneer een huis in Januari afbrandt, wordt ontheffing

Regeling der grondbelasting.

der belasting over de nog loopende elf maanden door de billijkheid geboden. Het vervallen der vrijstelling wegens het onverhuurd zijn van gebouwen werd door deze leden onbillijk geacht. Bij den tegenwoordigen woningnood zal het leegstaan van eene woning wel zelden voorkomen, maar dit kan zich toch voordoen in eene kleine gemeente met afnemende bevolking. Het is hard voor eene onverhuurbare en onverkoopbare woning belasting te moeten betalen. De regeling zal bijzonder drukkend zijn, indien een bedrijf moet worden stop gezet en diens gevolg tal van aan den ondernemer toebehoorende woningen leeg komen te staan.

Door een der leden werd aangedrongen op vrijstelling van gronden bij ontginning, droogmaking, bekading en indijking, omdat hierdoor een aanzienlijk kapitaal in den grond wordt vastgelegd.

Andere leden herinnerden aan de in het Voorloopig Verslag tegen de voorgestelde regeling der vrijstelling geopperde bezwaren.

Sommigen drongen aan op handhaving van het bestaande art. 25. Ingrijpende verandering van den historisch geworden toestand wordt naar hunne meening door de in de Memorie van Toelichting aangevoerde gronden niet gerechtvaardigd. Deze leden zagen niet voorbij, dat volgens art. 55 van het wetsontwerp bestaande vrijstellingen in stand zullen blijven. Zij achtten dit voorstel naar het standpunt der Regeering echter niet consequent. Bovendien zou het gevolg van deze bepaling zijn, dat bij voorbeeld eene bestaande school vrijgesteld zou zijn, maar voor eene nieuwe betaald zou moeten worden, hetgeen eene stuitende ongelijkheid zou doen ontstaan.

Volgens art. 21 zullen vrijdom genieten gronden en gebouwen, toebehoorende aan erkende kerkgenootschappen, die uitsluitend dienen tot openbaren eeredienst. Sommige leden betoogden, dat ook gronden en gebouwen, toebehoorende aan vereenigingen als den Protestantenvond, wanneer zij uitsluitend worden gebezigd voor een religieus doel, vrijgesteld behooren te worden. Men drong daarom op wijziging der redactie van art. 21 aan. Anderen gingen verder en wenschten alle gebouwen vrij te stellen, welke uitsluitend gebezigd worden voor een cultureel doel.

Art. 36. In dit artikel wordt eerst gezegd, dat de aangifte moet vermelden de belastbare waarde der gebouwde en ongebouwde eigendommen, voor ieder eigendom afzonderlijk, en daarna, dat iedere aangifte betrekking heeft tot de in ééne kadastrale gemeente gelegen eigendommen, waarop dezelfde persoon dezelfde rechten uitoefent. Het is duidelijk, dat hier niet bedoeld is opgave van de waarde van elk kadastraal perceel en dit wordt bevestigd door hetgeen vermeld is in § 5 der Memorie van Antwoord. Het feit, dat in eerstgenoemde bepaling gesproken wordt van ieder eigendom afzonderlijk en in de andere van de in ééne kadastrale gemeente gelegen eigendommen, geeft echter tot onzekerheid aanleiding. Indien iemand eene hofstede bezit en in dezelfde kadastrale gemeente gelegen met die hofstede een economisch geheel uitmakende stukken grond, zal hij dan de gezamenlijke waarde van die verschillende eigendommen moeten opgeven of de waarde van de hofstede en die van elk der afzonderlijke stukken? Indien iemand in ééne kadastrale gemeente verscheidene huizen bezit, zal hij dan de gezamenlijke waarde dier huizen, dan wel de waarde van elk daarvan moeten vermelden? Maakt het hierbij verschil,

of de huizen al dan niet een complex vormen? Sommige leden meenden, dat het antwoord op deze vragen in het artikel niet te vinden is en drongen op verduidelijking daarvan aan.

Het artikel beveelt, dat de aangifte bijzonderheden moet bevatten, die voor de uitvoering der wet noodig of van nut kunnen zijn. Men wenschte te weten of de aanduiding dier bijzonderheden aan de belastingambtenaren zal worden overgelaten, dan wel ter zake eene regeling bij algemeenen maatregel van bestuur zal worden vastgesteld.

Art. 39. Dit artikel laat toe aangiftebiljetten uit te reiken aan de woning van een van de binnen het Rijk wonende huurders of pachters van personen, die niet in het Rijk wonen, of van buitenlands gevestigde lichamen. Dit achtten sommige leden niet gewenscht. Het kan zijn, dat de verhouding tusschen den eigenaar en den huurder of pachter vijandig is en dan zou het kunnen voorkomen, dat het aangiftebiljet niet in handen van den eigenaar kwam en hij derhalve niet in de gelegenheid was de aangifte te doen en verplicht werd de deswege verschuldigde boete te betalen.

Art. 43. Eenige leden achtten den hier gestelden termijn van 30 dagen te kort.

Art. 47. Wanneer aangifte gedaan is, zal de voorloopige aanslag in overeenstemming met de aangifte worden vastgesteld. Het tweede lid van dit artikel kan dus enkel betrekking hebben op de gevallen, waarin geene aangifte is gedaan. Dit behoort echter, naar men meende, in de bepaling te worden uitgedrukt.

Ter verbetering der redactie werd verder in overweging gegeven uit het tweede lid het woord „mede” te doen vervallen.

Artt. 49—51. Verscheidene leden achtten den termijn, gedurende welken navordering kan plaats hebben veel te lang. Mocht de eigen aangifte als blijvende maatregel worden ingevoerd, dan zou huns inziens deze termijn aanmerkelijk verkort moeten worden.

Sommige leden achtten de volgens de artikelen 49 en 51 toegelaten speling van 5 en 10 percent te laag, omdat het in den tegenwoordigen tijd niet mogelijk is de verkoopwaarde nauwkeurig te schatten.

Verscheidene andere leden achtten de bedreigde boeten te laag. Zij vroegen, of ook rente zal worden berekend over het te weinig betaalde bedrag. Anders zou eene premie gesteld worden op te lage aangiften.

Door een der leden werd aangevoerd, dat de navordering onbillijk kan zijn tegenover eigenaars, die eene te lage aangifte deden in verband met het feit, dat zij zich met lage pachten tevreden stellen.

Aldus vastgesteld 16 Maart 1920.

KOOLEN.

VAN RIJCKEVORSEL.

VAN DER WAERDEN.

VAN RAPPARD.

VAN VUUREN.